

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

Педагогикалық сериясы
1997 жылдан бастап шығады

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

Педагогическая серия
Издается с 1997 года

ISSN 2710-2661

№ 4 (2020)

Павлодар

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета

Педагогическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания

№ KZ03VPYU00029269

выдано

Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность

публикация материалов в области педагогики,
психологии и методики преподавания

Подписной индекс – 76137

Бас редакторы – главный редактор

Бегентаев М. М.

д.э.н., профессор

Заместитель главного редактора

Ответственный секретарь

Пфейфер Н. Э., *д.п.н., профессор*

Нургалиева М. Е., *PhD доктор*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Абибуллаева А.,

д.п.н., профессор

Бурдина Е. И.,

д.п.н., профессор

Жумагаева Е.,

д.п.н., профессор

Фоминых Н. Ю.,

д.п.н., профессор (Россия)

Снопкова Е. И.,

к.п.н., профессор (Белоруссия)

Мирза Н. В.,

д.п.н., профессор

Донцов А. С.,

доктор PhD

Шокубаева З. Ж.,

технический редактор

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

<https://doi.org/10.48081/IFTO4422>

А. С. Джақсымбетова, Л. Н. Ибраимова

М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті,
Қазақстан Республикасы, Тараз қ.

ОТБАСЫЛЫҚ ӨМІРГЕ ЭТНОМӘДЕНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІНДЕ ДАЯРЛАУ

Мақалада жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге этномәдени құндылықтар арқылы даярлау туралы айтылған. Сонымен қатар, мақалада тәрбие құндылығы ұғымына да терең талдау берілген. Автор мақаласында этномәдени құндылықтар негізінде жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге даярлаудың кешенді бағдарламасын ұсынады.

Бағдарламада педагогикалық-тәжірибелік жұмыс аясында жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге дайындау мен олардың ата-аналарына арналған лекторий жүргізетін мұғалімдерге бағытталған «Этномәдени құндылықтар негізінде оқушыларын отбасылық өмірге даярлау» бағдарламасы қарастырылған. Автор мақалада қарастырылған басты мәселе отбасылық өмірге адам дайындау болғандықтан, әлеуметтендірудің негізгі компоненті - тәрбие құндылығына да назар аударып, құндылық тәрбиесі - дамыған батыс елдерінің педагогикалық теориясы мен тәжірибесіндегі белгілі бағыттарының бірі екендігіне тоқталады. Құндылық тәрбиесінің негізгі мақсаты - тәрбиеленушілерге жалпыадамзаттық құндылықтар тәжірибесін тікелей беру емес, адамгершілік құндылықтарды таңдауға, ізгілік мұраттарына негізделген адамгершілік өлшемдерін жасауға жастардың мүмкіндіктерін қалыптастыру жайлы ой айтады.

Сонымен қатар мақалада жастарды отбасылық өмірге даярлауда ұлттық мәдениет туралы ғалымдардың еңбектеріне сілтеме жасалынып, отбасылық өмірге даярлау мәселесі қарастырылады.

Кілтті сөздер: отбасылық өмір, құндылық, этномәдениет, бағдарлама, ұлт, жұбайлық өмір, тәрбие, қыз, ұл.

Кіріспе

Қазақстн Республикасының президенті Қ. К. Тоқаев «Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан» атты мақаласында: «Шетелдіктермен адамзатқа ортақ көптеген түйткілді мәселелер туралы пікір алмасып, ой бөлістім. Жалпы, олар Қазақстанның саяси және экономикалық жетістіктері жөнінде жақсы біледі. Ал, рухани және мәдени құндылықтарымызбен жете таныс емес. Осы орайда «Неге қазақтың бітім-болмысын, мәдениетін Абай арқылы танытпаймыз?», – деген сұрақ туындайды... Шынында да, дана акын шығармалары тек қазақтың ғана емес, бүкіл адамзат баласының рухани өмірін жан-жақты байыта алады. Өйткені Абай туындыларының мазмұны жалпыадамзаттық құндылықтарға толы. Оның қара сөздері – әлем халықтарының ортақ қазынасы. Бұл – классикалық үлгідегі өнегелі ойлар шоғыры. Нақыл сөз, ғибратты сөз, ғақлия сөздер деп әрқилы аталғанымен, бұл – ерекше жанр» деп, ғұлама Абай шығармалары арқылы жастарды рухани және мәдени құндылықтар арқылы тәрбиелеуге болатынын айтып өтті [1].

Қазақстан Республикасының Конституциясының 27-бабында неке мен отбасының, ана мен әке және бала мемлекеттің қорғауында болатындығы жөнінде, балаларына қамқорлық жасау және оларды тәрбиелеу - ата-ананың табиғи құқығы әрі парызы екендігі, кәмелетке толған еңбекке қабілетті балалар еңбекке жарамсыз ата-анасына қамқорлық жасауға міндетті екендігі [2] айқын көрсетілген.

Қазақ отбасыларының педагогикалық тұрғыдан және этномәдени құндылықтар негізінен бірден бір рухани қолдаушысы қазақ мектептері екені сөзсіз. Мектеп пен отбасының байланысы, ата-аналарды мектептің қоғамдық өміріне тарту мәселесі реттеліп жолға қойылуда.

Демек, жаһандану аясында болашақ ұлт ұрпағының бейнесін қалыптастыру этномәдени құндылықтарға негізделуі тиіс.

Зерттеу нысаны: жоғары сынып оқушылары.

Зерттеу пәні: жалпы білім беретін мектептердің жоғары сынып оқушыларының отбасылық өмірге даярлығы, этномәдени құндылықтарының қалыптасуын тексеру.

Мақсаты: жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге этномәдени құндылықтар негізінде даярлаудың теориялық негіздерін анықтау.

Міндеттері:

– Этномәдени құндылықтар арқылы жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге даярлаудың теориялық негіздерін анықтау;

– Этномәдени құндылықтар негізінде жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге даярлаудың бағдарламасын ұсыну.

Зерттеу әдістері мен нәтижесі: Зерттеу мәселесі бойынша философиялық, педагогикалық, этнопедагогикалық, психологиялық, этнопсихологиялық, әр кезеңнің дәуір әдебиеттеріне шолу жасау, талдау нақтылау, жинақтау, авторлық және оқу-тәрбие бағдарламаларына, әдістемелерге талдау жасау.

Оқушыларды отбасылық өмірге этномәдени құндылықтар негізінде даярлаудың педагогикалық негіздерінің тәжірибе жүзіндегі тиімділігі тексерілді.

Жалпы орта білім беретін мектептерге жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге даярлауға арналған курсты енгізудің қажеттілігі анықталып, тиімділігі дәлелденгендігі.

Тарихқа шолу жасамай тұрып, бүгінді зерделеу мүмкін болмас.

Ұлттар мен ұлыстардың өздеріне тән ұлттық мәдениеті ұлттың сезімімен, мінезімен, психологиясымен біте қайнасып кетеді. Қазақ халқының этномәдениеті халықтың сезімі, мінезі, рухы, психологиясы сияқты әр қырынан көрініс береді. Бұған М. Арынның «Бес анық» атты кітабынан жауап табуға болады, «...Ұлттық сезімді білдіретін бес шарт немесе бес анық бір ғана ұлтқа қатысты емес, кез келген ұлтқа байланысты айтылар әңгіме. Жеке-жеке алған кезде бұлардың қай қайсысы да тұтастықты білдіре алмайтын сияқты. Бес шарттың бірімен бірінің диалектикалық байланысы бар. Бірінен бірі туындап жатқан тәрізді және бірін-бірі қажет қып тұрғандай», – дейді де: 1) тіл, 2) дін, 3) дәстүр – әдет-ғұрып, мораль, 4) тарих, 5) атамекен, жер-су мәселесін атайды [3]. Бұл «бес анық» этномәдениеттің тірегі. Мәдениеттің белгілі бір ұлтқа қатыстылығы жөнінде А. Сейдімбек «Ұлт және мәдениет» атты мақаласында «...мәдениет дегеніміз – экологиялық жүйемен, өмір салтпен етене өмір сүру тәсілі. Мәдениеті жоқ ұлт болмайды. Мәдениеті жоқ ұлт не өледі, не басқа ұлтқа жұтылады», – деген пікір айтады [4].

Ұлттық мәдениетті қазақ мектептерін дамытудың басты құралы ету жөнінде ғалым А. Құсайынов: «біріншіден, мәдениетті құрушы (қазақ халқын төл этнос ретінде сақтау); екіншіден, адамды қалыптастырушы (ұлттық мәдениетті, адамның адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуы мен оның тұлға ретінде дамуы, өзін-өзі шығармашылықпен танытуы, өмірдегі өз орындарын анықтауы адамдардың барлығына және әрқайсысына білім беру үшін жағдай жасау); үшіншіден, педагогикалық (оқушыларды ұлттық сана-сезімге тәрбиелеу, әлемдік деңгейге бағдарланаған өркениетті жалпы орта білім беру); төртіншіден, әлеуметтік (ауыл халқы өмірінің адамгершілік және тұрмыстық негізін қалыптастыру, мектепті және жоғары оқу орнын бітірушілерді мәдениетті адам және жер иесі ретінде ауылға тарту)» сияқты негізгі қызметтерді ескере отырып, жүзеге асыруды айтады. Сондай-ақ,

«ұлттық мектеп – адамзаттық мәдениет пен этномәдениеттің өзара кіріккен бірлігінде дамитын мектеп» – дейді [5].

Бізде қарастыратын басты мәселе даярлау, яки, отбасылық өмірге адам дайындау болғандықтан, әлеуметтендірудің негізгі компоненті – тәрбие құндылығына да назар аударғымыз келеді. Құндылық тәрбиесі – АҚШ, Канада және Батыс Еуропа елдерінің педагогикалық теориясы мен тәжірибесіндегі белгілі бағыттарының бірі. Бұл Америкада 60–70 жылдары зиялы қауым мен жастардың арасында бұқаралық мәдени құндылықтарға қарсы шығып, мәдениетке қарсы құбылыстар пайда болуына байланысты шыққан еді. Құндылық тәрбиесінің негізгі мақсаты – тәрбиеленушілерге жалпыадамзаттық құндылықтар тәжірибесін тікелей беру емес, адамгершілік құндылықтарды таңдауға, ізгілік мұраттарына негізделген адамгершілік өлшемдерін жасауға жастардың мүмкіндіктерін қалыптастыру.

Құндылық тәрбиесінде Дж. Дьюидің прагматизмі, М. Бубердің жаңа экзистенциализмі, К. Роджерс пен А. Г. Маслоудың гуманистік психологиясы, Л. Кольбергтің моральдық дамудың когнитивті тұжырымдамасы, Э. Х. Эриксонның тұлға эпигенетикасының моделі әдіснама ретінде қарастырылады. Құндылық тәрбиесінің теориясы: «құндылық сенім», «құндылықтардың түсіндірілуі», «құндылықты талдау», «құндылықты рефлексия», «құндылықты ықпал» сияқты өзіндік тұжырымдамалар қатарын біріктірді. «Құндылықтарға сай өмір сүруді адамдарға үйрету» деген жалпы тәрбиелік мақсатты бұл тұжырымдамалар жинақтап тұр [6]. «Құндылықтар – тәрбие мен оқытудағы адамгершілікке бағытталған идеалдар. ...Құндылықтар – сезім мен түту ақыл-ойдың ұштасуын және сол арқылы адамның іс-әрекетін белгілейді» дейді Ш. Майғанарова [7].

Адамзаттың негізгі өмірі, бақытының бастауы отбасылық өмір болғандықтан, жастарды отбасылық өмірге даярлау – маңыздылардың маңыздысы. Отбасылық өмірге дайындауды тәрбиедегі түрлі құндылықтар арқылы қарастыруға болады. Атап айтар болсақ: рухани-адамгершілік тәрбиесі, еңбек тәрбиесі, имандылық тәрбиесі, жыныстық тәрбие, құқықтық тәрбие, экономикалық тәрбие, салауаттылық өмір салты, гендерлік тәрбие т.б. Ұлттың мәдени құндылықтарын екіге бөліп қарасақ, рухани: тіл, діл (әдет-ғұрып, салт-дәстүр), дін, өнер, тарих, тәрбие, рух (психология), ұлттық мейрамдар т.б. материалдық: жері, үй-жайы, малы, тұрмыс-мүлкі, киімі, т.б. Бұл – қазақ халқының ұрпағын отбасылық өмірге даярлауға өзек болар этномәдени құндылықтар.

Қазақтың отбасы тәрбиесі де басқа халықтардағы сияқты өз халқының тарихымен тығыз байланысты. Қоғамдық-экономикалық кезеңдердің қайсысында болсын, ол дамып-жетіліп, өзіндік тәжірибелер жинақтап

отырады. Кез келген халыққа, ұлтқа қатысты тарих адамзат тарихынан бастау алатыны белгілі.

Қазақ халқының отбасы жағдайында өз ұрпағын жұбайлық өмірге даярлаудағы қолданылған ұлттық құндылық сапаларының мағынасын ашу қажеттігі ғылым үшін де, ұрпақтар сабастығы мақсатында ұлттық тәрбиенің тереңіне бойлау үшін де маңызды.

Жасөспірімдерді отбасылық өмірге даярлау мәселесін алға қою үшін мектеп пен отбасының бірлескен жұмысы нәтижеге қол жеткізеді деген түйін жасау жеткіліксіз. Ол үшін мұғалімдер арнайы дайындықтан өтуі шарт.

М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің доценті, п.ғ.к Л. Н. Ибраимова: «Қазақ мектептерінің мұғалімдерін отбасылық тәрбиеге даярлау әлі өз алдына зерттелмеген проблема екенін,оны зерттеу нысанасы ету, сондай-ақ, мектеп пен отбасының арасында оқушыларға ұлттық тәрбие берудегі қарама-қайшылықтарды шешу қажеттігі маған «Қазақ халқының отбасылық тәрбиесі» атты арнайы курстың бағдарламасын жасауға,оны іске асыруға себеп болды», – дейді. Шындығында,ата-аналар мен мұғалімдерге оқушыларды жұбайлық өмірге даярлау жөнінде курстар ұйымдастыру-уақыт талабы екені дауасыз.

Отбасы саясаты отбасында берілетін тәрбиені,тәрбиеші ата-ананың жауапкершілігін көтеру мәселесін қайта қарап,отбасы тәрбиесін қоғамдық тәрбиенің іргетасы ретінде қарастырғанда, қазақ халқының жергілікті ұлт ретінде өсіп өркендеп, қанат жаюына басымдылық бергенде, ұлттық мәдениетке сай тәрбие берген үлгілі отбасылардың тәжірибелерін жетілдіріп, дәріштеп, мектептегі, жергілікті әкімшіліктердегі жастар тәрбиесімен айналысатын қоғамдық тәрбие орталықтарының жұмыстарын жолға қою мемлекеттік қолдауды қажет етеді.

Этномәдени құндылықтар негізінде жоғары оқушыларын отбасылық өмірге даярлаудың кешенді бағдарламасы жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге даярлау үшін өз ықпалын тигізеді.

Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері

Мақсаты: Жоғары сынып оқушыларын этномәдени құндылықтар негізінде отбасылық өмірге даярлауда мектептің тәрбие жүйесі аясында мектеп пен отбасының тәрбиелік әлеуетін жетілдіру.

Бағдарлама төмендегіше міндеттерді шешуді көздейді:

Оқушыларды мектеп және отбасы жағдайында отбасылық өмірге даярлауға әдістемелік көмек беру үшін сынып жетекшілерінің кәсіби біліктілігін жетілдіру;

Отбасы жағдайында өз ұрпағын отбасылық өмірге даярлау үшін ата-аналарға арналған педагогикалық лекторийлер жүргізу;

Жоғары сынып оқушыларына ұлттық тәрбиенің ұстанымдарына негізделген «Саналы ұл, ибалы қыз» факультативтік курсының ұйымдастыру;
 Ер балалар үшін «Ұлы дала ұлдары» атты бағдарламаның жүзеге асыру;
 Қыз балаларға арналған Бөрінен де сен сұлу болу мүмкіндігін қарастыратын факультативтік курс ұсыну;
 Этномәдени құндылықтар негізінде жоғары оқушыларын отбасылық өмірге даярлаудың кешенді бағдарламасы;

Кесте 1

Р/с	Бағдарламалар	Мақсаты	Сағат
1.	Педагогикалық - тәжірибелік жұмыс аясында жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге дайындау мен олардың ата аналарына арналған лекторий жүргізетін мұғалімдерге бағытталған «Этномәдени құндылықтар негізінде оқушыларын отбасылық өмірге даярлау» арнайы курс бағдарламасы	Қазақ отбасы ата – аналарының этномәдени құндылықтар арқылы өз ұрпағын отбасылық өмірге даярлауға педагогикалық көмек беретін, мектептің тәрбие жүйесінде жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге даярлауда мұғалімдердің кәсіби біліктілігін жетілдіру.	40 сағат
2.	Отбасы жағдайында өз ұрпағын отбасылық өмірге дайындау үшін ата – аналарға арналған «Отбасы – өмір қазығы» лекторийдің бағдарламасы	Қазақ ұлтының рухани тұтастығын сақтау үшін баянды болашақ тірегі ұрпақты этномәдени құндылықтар негізінде отбасылық өмірге даярлау туралы білімін жақсарту.	Айына 1 рет, барлығы 9 сағат
3.	Қазақ мектептерінің 9 – сынып оқушыларына арналған «Саналы ұл мен ибалы қыз» факультативтік курс бағдарламасы	Бүгінгі күн талабына сәйкес бір сыныптағы ер балалар мен қыз балаларға ұлт тағдырына жауапты белсенді тұлға ретінде қарап, этномәдени құндылықтар арқылы отбасылық өмірге даярлау.	17 сағат
4.	Қазақ мектептерінің 10 – сынып оқитын қыз балаларына арналған «Бөрінен де сен сұлу» факультативтік курс бағдарламасы	Қыз балаларының ұлт алдындағы парызын ұғындырып, адамгершілік пен әдеп талабына сай ұлттық сипаттарын меңгеруге даярлау.	17 сағат
5.	Қазақ мектептерінің 10 – сынып оқитын ер балаларына арналған «Ұлы дала ұлдары» арнайы факультативтік курс бағдарламасы	Ер балалардың ұлттық мәдениет талабына сай, ұлттық сипаттарды меңгеруіне, отбасылық өмірдегі жауапкершілігін, ұстанымдары мен көзқарастарын қалыптастыру.	17 сағат

Аталмыш мәселе дұрыс нәтижесін беру үшін отбасында ата-ананың ізін жеке баланы тәрбиелеуі ғана емес, мектептегі ұстаздар ұжымы арқылы да

мектеп оқушыларын топта түрлі әдіс-тәсілдермен отбасылық өмірге даярлауды этномәдени құндылықтар негізінде қарастырғанда нәтиже береді.

Қорытынды

Этномәдени мұра – ақын-жыраулар шығармаларында әлі де талай-талай зерттеулерге негіз болары анық. Отбасылық өмірге оқушыларды даярлау мәселесінің ғылыми-педагогикалық тұрғыдан зерттелуін зерделеу бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып тұр.

Мектепте жоғары сынып оқушыларын отбасылық өмірге даярлау үшін отбасы тәрбиесінің қыр-сырын меңгерту, ұлттық мәдениеттің негіздеріне бойлату мәселелеріне тек қана оқушыларды тарту нәтиже бермесі хақ. Қазіргідей ақпараттар тасқыны ғасырында оқушыларды тек қана бір жақты білімге тартудан гөрі, отбасылық өмірге мәселесіне ата-аналар мен мұғалімдерді қатыстыру қажет. Ұлттық тәрбиеден шеттеген, кешегі кеңестік жүйеде білім алған ұрпақ - бүгінгі жеткіншектердің ата-аналарына да арналған бағдарлама жасалынып, іске асатын болса, қазақ отбасының тәрбиесіне ықпал ететіні сөзсіз.

Пайдаланған деректер тізімі

- 1 **Тоқаев, Қ. Ж.** Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан [Электронды ресурс]. – <https://www.akorda.kz/kz/events/memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevtyun-abai-zhane-hhi-gasyrdagy-kazakstan-atty-makalasy>
- 2 Қазақстан Республикасының Конституциясы. – Астана : Елорда, 2008. – 56 б.
- 3 **Арын, М.** Бес анық (Тәрбие туралы толғамдар). – Алматы : Арыс, 1996. – 120 б.
- 4 Сейдімбек А. және О. Жолдыбайдың сұхбаты. «Ұлт және мәдениет». // Қазақ әдебиеті. – № 38 (2938). – 23.09.2005.
- 5 **Құсайынов, А. Қ.** Білім және іреформа. – Алматы : (Мақалалар жинағы) RONDsA, 2006. – 184 б.
- 6 Педагогический энциклопедический словарь. – Научно изд. – М. : «Большая Российская энциклопедия», 2003. – 528 с.
- 7 **Майғаранова, Ш.** Мектеп оқушыларын рухани дамыту мәселелері. Ғылыми-әдістемелік. – А. : «Ғылым» ғылыми баспа орталығы, 2002. – 14–17 б.
- 8 **Ибраимова, Л. Н.** Қазақ халқының отбасы тәрбиесі. – Алматы : «Нұрлы әлем», 2005.
- 9 **Ибраимова, Л. Н.** Қазақ этнопедагогикасындағы отбасылық тәрбие : П.ғ.к. ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның авторефераты. – Түркістан, 2007. – 26 б.

10 **Жумадуллаева, А. А.** Жоғары сынып оқушыларын отбасы-некелік өмірге даярлаудың педагогикалық негіздері : П.ғ.к. ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация. – Түркістан, 2006. – 133 б.

References

1 **Tokaev, Q. J.** Abai және XXI ғасырдағы Қазақстан [Abay and Kazakhstan in the 21st century] [Electronic resource]. – <https://www.akorda.kz/kz/events/memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevtyн-abai-zhane-hhi-gasyrdagy-kazakstan-atty-makalasy>

2. Қазақстан Республикасының Конституциясы. [Constitution of the Republic of Kazakhstan]. – Astana : Elorda, 2008. – 56 p.

3 **Aryn, M.** Bes anyq (Tárbie týraly tolғamdar). [Five clear (thoughts about education)]. – Almaty : Arys, 1996. – 120 p.

4 Seidimbek A және O. Joldybaidyń suhбаты. «Ult және mádeniet». [Interview of Seidimbek A and O. Zholdybay. «Nation and culture». In Qazaq ádebieti. [Kazakh literature]. – № 38 (2938). – 23.09.2005.

5 **Qusainov, A. Q.** Bilim және reforma. – [Education and ipeforma]. – Almaty : Maqalalar jınaғы RONDsA, 2006. – 184 p.

6 Pedagogicheski ensiklopedicheski slovár : Naýchno izd. [Pedagogical encyclopedic dictionary. Scientific ed.] – Moscow : «Great Russian encyclopedia», 2003. – 528 p.

7 **Maıǵaranova, Sh.** Mektep oqýshylaryн rýhanı damytý máseleleri. Вylymı-ádistemelik. – [Problems of spiritual development of schoolchildren. Scientific and methodological]. – A. : Scientific and publishing center «Вylym», 2002. – P. 14–17.

8 **Ibraimova, L. N.** Qazaq halqynyń otbasy tárbiesi. [Ibraimova L. N. family education of the Kazakh people]. – Almaty : «Nurly Alem», 2005.

9 **Ibraimova, L. N.** Qazaq etnopedagogikasyndaғы otbasylyq tárbie : P.ғ.к. ғылыми дәрежесін алы үшін дайындалған дисертацияның авторефераты. [Family education in Kazakh ethnopedagogics : Abstract of the diss. of Candidate of Pedagogical Sciences]. – Turkestan, 2007. – 26 p.

10 **Zhumadullaeva, A. A.** Joғary synyp oqýshylaryн otbasy-nekelik ómirge dararlaıdyń pedagogikalыq negizderi : P.ғ.к. ғылыми дәрежесін алы үшін дайындалған дисертация. [Pedagogical bases of preparation of high school students for family and marital life. Diss. of Candidate of Pedagogical Sciences]. – Turkestan, 2006. – 133 p.

Материал 15.12.20 баспаға түсті.

A. С. Джаксымбетова, Л. Н. Ибраимова

Подготовка к семейной жизни на основе этнокультурных ценностей

Таразский региональный университет имени М. Х. Дулати

Республика Казахстан, г. Тараз.

Материал поступил в редакцию 15.12.20.

A. S. Dzhaksymbetova, L. N. Ibraimova

Preparation for family life on the basis of ethnic and cultural values

M. Kh. Dulati Taraz Regional University,

Republic of Kazakhstan, Taraz.

Material received on 15.12.20.

В статье рассказывается о подготовке старшеклассников к семейной жизни через этнокультурные ценности. Кроме того, в статье дан глубокий анализ понятия ценности воспитания. В статье автор предлагает педагогическую комплексную программу подготовки старшеклассников к педагогической семейной жизни на основе этнокультурных ценностей.

В программе предусмотрена программа «Подготовка учащихся к семейной жизни на основе тесного взаимодействия культур и этнокультурных ценностей», направленная на учителей для учащихся старших классов и их родителей республики, для которых подготовлена специальная программа. В связи с тем, что основным компонентом социализации является формирование личности и подготовка их к семейной жизни в полной мере, уделяя внимание к ценностям воспитания. Автор останавливается на том, что ценностное воспитание – одно из определенных направлений педагогической теории и практики развитых западных развитых стран. Основная цель воспитания школьников - дать воспитанникам опыт общечеловеческих ценностей не по родству, а по созданию нравственных ценностей, основанных на семейном выборе, идеалах гуманности. В статье также рассматриваются вопросы подготовки молодежи к семейной жизни со ссылкой на труды ученых о национальной культуре.

Ключевые слова: семейная жизнь, ценность, этнокультура, программа, нация, брачная жизнь, воспитание, девочка, мальчик.

The article describes the preparation of high school students for family life through ethno-cultural values. In addition, the article provides

a deep analysis of the concept of the value of education. In the article, the author offers a comprehensive pedagogical program for preparing high school students for pedagogical family life based on ethno-cultural values.

The program provides for the program «Preparing students for family life based on close interaction of cultures and ethno-cultural values», aimed at teachers for high school students and their parents of the Republic, for whom a special program has been prepared. Due to the fact that the main component of socialization is the formation of individuals and their preparation for family life in full, paying attention to the values of education. The author dwells on the fact that value education is one of the certain directions of pedagogical theory and practice in developed Western developed countries. The main goal of school education is to give students the experience of universal values not by kinship, but by creating moral values based on family choice and the ideals of humanity.

The article also discusses the issues of preparing young people for family life with reference to the works of scientists on national culture.

Keyword: family life, value, ethnic culture, program, nation, marital life, upbringing, girl, boy.

Теруге 29.12.2020 ж. жіберілді. Басуға 11.01.2021 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

2,93 Мб RAM

Шартты баспа табағы 38,0.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген З. С. Исакова

Корректорлар: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 3720

Сдано в набор 29.12.2020 г. Подписано в печать 11.01.2021 г.

Электронное издание

2,93 Мб RAM

Усл.п.л. 38,0. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка З. С. Исакова

Корректор: А. Р. Омарова

Заказ № 3720

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik.tou.edu.kz